

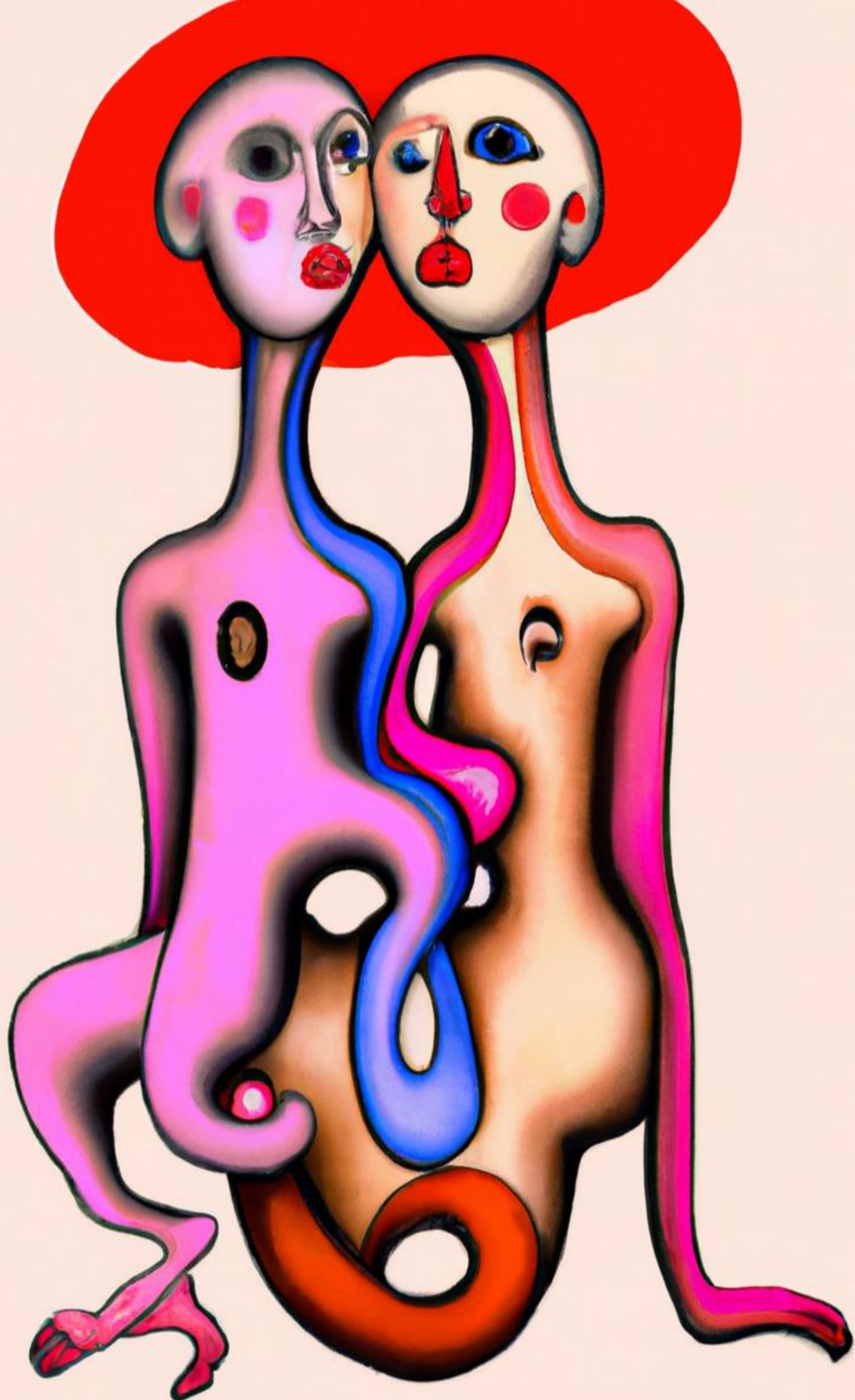

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ
ΑΥΤΟΥ ΣΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΜΑΡΙΟΣ

A.M.: 3819007
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΒΟΛΟΣ 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο Τμήμα Πολιτισμού, Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών, κατά το έτος 2023.

Η ολοκλήρωσή της θα ήταν αδύνατη χωρίς τις πολύτιμες συμβουλές και την καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριου Μάριου Χατζηπροκοπίου. Του εκφράζω ένα βαθύ ευχαριστώ για όλη τη βοήθεια που μου προσέφερε, τον πολύτιμο χρόνο που διέθεσε καθώς επίσης και τις σημαντικές εξηγήσεις κι επισημάνσεις για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ, χρωστάω επίσης στην κυρία Ντάνα Παπαχρήστου για την προθυμία, τη βοήθεια και την καθοδήγηση, που δε δίστασε να μου δώσει απλόχερα.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους όσους, εν αγνοία τους, έγιναν αρωγοί και «πρωταγωνιστές» της εργασίας αυτής, καθώς ήταν αυτοί που μου εξεγείραν το ενδιαφέρον για την παρούσα πτυχιακή εργασία.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, που παρά τις έντονες δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, δε σταμάτησαν ποτέ να με στηρίζουν και να ελπίζουν σε εμένα.

Αμαλιάδα, Σεπτέμβριος 2023

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία επιδιώκω να μελετήσω και να εντρυφήσω τους αποδέκτες του μη δυαδικού φύλου και των φυλετικών ταυτοτήτων, όπως αυτοί παρουσιάζονται μέσω του χορευτικού πλαισίου. Οι θέσεις αυτές, είναι πολύπλευρές κατασκευές που επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών εμπειριών, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των κοινωνικών κανόνων και του ιστορικού πλαισίου. Υπερβαίνουν τα φυσικά χαρακτηριστικά και επεκτείνονται στη σφαίρα της προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας. Η ταυτότητα του φύλου αναφέρεται στον αυτοπροσδιορισμό και την αντίληψη των ατόμων σε σχέση με το φύλο. Σημαντικό για την παρούσα εργασία, είναι το πώς τα μη δυαδικά άτομα επιχειρούν να δραστηριοποιηθούν στο χορευτικό φάσμα, χωρίς να επηρεάζονται και να χειραγωγούνται από τα κοινωνικά στερεότυπα, και τις σταθερές που έχουν τεθεί στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Αναφέροντας, τέλος, παραδείγματα όπως το χορό τάνγκο, όπου αντιτίθεται στις κλασικές περπατημένες και εμφανίζεται ως ένας ιστορικά ανδρικός χορός.

SUMMARY REPORT

In this thesis I seek to study and empathise with the recipients of non-binary gender and racial identities as presented through the dance context. These positions, are multifaceted constructs influenced by a variety of factors including personal experiences, cultural heritage, social norms and historical context. They transcend physical characteristics and extend into the realm of personal and social identity. Gender identity refers to the self-identification and perception of individuals in relation to gender. Of importance to this paper, is how non-binary individuals attempt to operate on the dance spectrum without being influenced and manipulated by social stereotypes, and constants set within the context. Finally, citing examples such as tango dancing, where it opposes the classical walk and appears as a historically masculine dance.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1.1 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
2.1 ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΦΥΛΟΥ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
3.1 ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ, ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ.....	13
3.2 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
4.1 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ.....	17
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	18

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, θα επιχειρήσω να ερευνήσω την επιτέλεση του φύλου, στο παρόν χωροχρονικό πλαίσιο. Καθώς επίσης, και τα όρια των φύλων αυτών, όπως θέτονται με μια χορευτική βάση. Η εκπόνηση των παραπάνω δύο θέσεων, θα υλοποιηθεί λαμβάνοντας ως βάσεις έναρξης πως, πρώτον, δραστηριοποιούμαι ως χορευτής – επιτελεστές και δεύτερον, προέρχομαι από μια μικρή επαρχιακή πόλη της Πελοποννήσου. Έχει εξέχουσα σημασία για εμένα να τονιστούν και να επισημανθούν τα προαναφερθέντα, καθώς υπό αυτό το πρίσμα, δράττομαι να αναπτύξω προσωπικούς προβληματισμούς όπου βρέθηκα κι εγώ αντιμέτωπη.

Ως εξέλιξη των παραπάνω, θα αναγνωριστούν και θα τοποθετηθούν πιο συγκεκριμένα τα χαρακτηριστικά των μη αποδεκτών του δυισμού όντων τόσο στο πρώτο εμφανισιακό επίπεδο, καθώς και στην εμβάθυνση ψυχοσωματικών χαρακτηριστικών. Δράττομαι να διερευνήσω το ποικίλο φάσμα των απόψεων σχετικά με τα διαφυλικά, intersex όντα, ενώ παράλληλα εξετάζεται η μοναδική θέση τους εντός της κοινωνίας. Η ενασχόληση μου αυτή, θα περιλάβει όλες τις κοινωνικές ομάδες που τοποθετούνται διαφοροποιημένα στο δυισμό του φύλου, εξετάζοντας βέβαια, μια συγκεκριμένη ομάδα που η ενασχόλησή της συμπεριλαμβάνει το χορό.

Θέτοντας ως δεδομένα για την αρχή της έρευνάς μου, ότι όλοι οι άνθρωποι είμαστε εν δυνάμει intersex όντα. Είναι αυτή η στιγμή μέσα στο χρόνο που δεν ξέρεις τι ακριβώς είσαι. Ίσως οι στιγμές αυτές να είναι παραπάνω από μια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Στο σημείο αυτό, θα επιχειρήσω να ξεδιπλώσω το συνειρμικό σκεπτικό μου, με έναν πιο ημερολογιακό και οικείο χαρακτήρα, καθώς ό,τι αναφέρω εν προκειμένης, είναι οι δικοί μου προβληματισμοί, θέσεις και σκέψεις.

Προέρχομαι από μια μικρή πόλη του Νομού Ηλείας, την Αμαλιάδα. Στον πατρικό αυτό τόπο μου, έχω διανύσει το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής- εφηβικής κι ενήλικης ζωής μου. Η περιοχή μου, αν και πλούσια σε φυσική ομορφιά, πάντοτε είχε έναν πιο αργό έως και στάσιμο ρυθμό εξέλιξης. Πολλές φορές όταν συνηθίζεις τον τρόπο που ρέουν η καθημερινότητα κι οι συνθήκες σε έναν τόπο, δύσκολα μπορείς να αντιληφθείς τα μικρά ή και μεγάλα βήματα εξέλιξης που πραγματώνονται έξω από αυτόν. Τα τέσσερα πιο ενεργά ενήλικα χρόνια μου, βρέθηκα φοιτήτρια στην πόλη του Βόλου. Μια πόλη έντονη και δραστήρια όσον αφορά την κοινωνική της ζωή. Η πληθώρα των φοιτητών που έρχονται και φεύγουν, ανανεώνοντας τους μόνιμους κατοίκους της, έχει «αναγκάσει» το Βόλο να βρίσκεται σε μια συνεχή επαγρύπνηση. Ακολουθώντας διαρκώς τις δυναμικές εξελίξεις της εποχής. Αυτό που έκανε ιδιαίτερη εντύπωση σε εμένα, αυτά τα τέσσερα χρόνια ζωής μου εκεί, είναι το γεγονός, πως τίποτα δεν αντιμετωπιζόταν ως ξένο, διαφορετικό ή παράξενο. Καμία συμπεριφορά, καμία εξωτερική εμφάνιση, καμία σεξουαλική προτίμηση δεν γεννούσε σχολιασμούς και περίεργες ματιές. Ύστερα από όλα αυτά, άρχισα να αντιλαμβάνομαι καλύτερα τη δική μου εκδοχή μέσα στα πράγματα. Το πως εγώ θέλω να αντιμετωπίζω τις καταστάσεις και πως αυτές να αντιμετωπίζουν εμένα. Ξεκίνησα να εκτιμώ τη γαλήνη και το ταυτόχρονο χάος που απορρέουν από τον πληθωρισμό της διαφορετικότητας. Καταλήγοντας πως ακριβώς αυτό ήταν που μου έλλειπε από την πατρική μου πόλη.

Επανερχόμενοι στο σήμερα, και επιστρέφοντας στην Αμαλιάδα τους τελευταίους μήνες, συνειδητοποιώ πως υπάρχει κάτι γνώριμο στην περί ρέουσα ατμόσφαιρα, το οποίο εξέλειπε από την καθημερινότητα των τελευταίων χρόνων μου. Ήταν αυτή η φασαρία που ηχούσε από τα αδιάκριτα βλέμματα, που τίποτα δε θεωρούν φυσιολογικό και τίποτα δεν περνά απαρατήρητο. Στην προσπάθεια επανένταξης μου στο μέρος, επιχείρησα να δραστηριοποιηθώ ως δασκάλα χορού, όπως ήδη έκανα. Το εγχείρημα αυτό δημιούργησε νέους προβληματισμούς και με έφερε αντιμέτωπη με μια διαφορετική εκδοχή των πραγμάτων που είχα συνηθίσει.

Μέσα Ιουνίου 2023, και λαμβάνουμε μέρος ως σχολή σε ένα φεστιβάλ χορού στην Καλαμάτα. Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να τονίσω ότι οι δυο πόλεις έχουν απόκλιση μιας ώρας μεταξύ τους. Εκ τότε ένας νέος τρόπος αντίληψης του χορού ως επιτέλεση ανοίχτηκε μπροστά μου. Σκεπτόμενη πως η κλασική εκδοχή όλων των ζευγαρωτών χορών θέλει έναν άνδρα καβαλιέρο και μια γυναίκα ντάμα. Ήρθα αντιμέτωπη με μια διαφορετική σύσταση ζευγαριών, όπου μπορούσαν να

συνυπάρχουν δύο ανδρικές παρουσίες κι αντίστοιχα δυο θηλυκές μαζί. Στην προσπάθεια να αφουγκραστώ το περιβάλλον συνειδητοποίησα ότι η μεταβολή του κλασικού πρότυπου χορευτικού ζευγαριού δεν επηρεαζόταν αυτό καθ' αυτό από την ερωτική διάθεση, αλλά κι από τον τρόπο που τα ίδια τα άτομα είχαν προσλάβει τη γενικότερη αντίληψη για το σώμα, την χορευτική επιτέλεση, τη διάθεση και την αλληλεπίδραση. Θα επισημάνω την απόσταση της πόλης μου Αμαλιάδας με την Καλαμάτα, η μικρή αυτή απόκλιση περικλείει εν τέλει μέσα της μια τεράστια ιδεολογική διαφορά. Αυτή ακριβώς η ιδεολογική και επικοινωνιακή διαφορά που συνάντησα ήταν το έναυσμα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης θεματικής εργασίας.

Ως εκπαιδευόμενη μαθήτρια και μετέπειτα δασκάλα χορού στην Αμαλιάδα, είχα παρατηρήσει πως ανέκαθεν υπήρχε μια δυσκολία στην ανδρική παρουσία να δραστηριοποιηθεί πάνω στο χορό, γεγονός που από τη μια κατανοούσα σύμφωνα με τη νοοτροπία της πόλης από την άλλη όμως με προβλημάτιζε και με ξένιζε. Με αυτό ως βάση δεν είναι δύσκολο να σκεφτούμε ότι απείχε μεγάλη απόσταση το να συνυπάρξουν και να ενεργοποιηθούν χορευτικά ζευγάρια με διαφοροποιημένη σύσταση. Ως εκ τούτου, κάθε τέτοια νέα προσθήκη, έφερε πάντοτε το χλευασμό κι αντιμετωπιζόταν ως αστείο- παιχνίδι κεκλεισμένων των χορευτικών θηρών. Αυτή ήταν και μια συνήθης αντιμετώπιση κυρίως των ανδρών της σχολής παρά των γυναικών. Αρκετές φορές οι γυναίκες μαθήτριες ένιωθαν μεγαλύτερη οικειότητα και σιγουριά όταν η παρτενέρ τους ήταν του ιδίου φύλου. Σαν ασυναίσθητη αντίδραση, έχω παρατηρήσει κι εγώ η ίδια, για τον εαυτό μου, να έχω μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και δυναμική όταν συνυπάρχω χορευτικά με γυναικείες παρουσίες, είτε ως ζεύγος είτε ως μεμονωμένες δυνάμεις. Ακριβώς αυτή η δυναμική των σωμάτων, το αίσθημα σιγουριάς, οικειότητας ως αναφορά το γνωστικό του κορμιού ήταν που μου κίνησε το ενδιαφέρον να παρατηρήσω γύρω μου, στο φεστιβάλ της Καλαμάτας. Κι όσο αφουγκραζόμουν όλα αυτά που αδύνατα φάνταζαν στην Αμαλιάδα, συνειδητοποίησα ότι σε πολλά ομόφυλα ζεύγη εντοπιζόταν ένας παραπάνω συναισθηματικός φόρτος, που ξεπερνούσε αλλά αγκάλιαζε τη σχέση των σωμάτων. Στα μάτια μου φάνταζαν σαν απανωτές εκρήξεις, κι οφείλω να ομολογήσω πως υπήρχαν απ' όλες τις μεριές και σε όλους τους ομόφυλους παρτενέρ. Στο δικό μου μυαλό, αυτό που αντίκριζα συναντώταν κυρίως μεταξύ άνδρα και γυναίκας, αλλά από εκείνη τη στιγμή κι έπειτα, μου γεννήθηκε ένα μεγάλο ερώτημα... Ήταν άραγε μόνο σχέση μεταξύ χορευτών-επιτελεστών ή εμπεριείχε και μια ερωτική έλξη;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΦΥΛΟΥ

Θα δανειστώ μια αγαπημένη μου τοποθέτηση του Πωλ Μπ. Πρεθιάδο, για να σηματοδοτήσω την αρχή της σκέψης μου και της ενασχόλησής μου με το παρόν ζήτημα. «Επιθυμώ να σταματήσω να θεωρώ πως γνωρίζω τι είναι ένας άνδρας, τι είναι μια γυναίκα, ένας ομοφυλόφιλος ή ένας ετεροφυλόφιλος. Να απελευθερώσω τη σκέψη μου από αυτά τα δεσμά και να πειραματιστώ. Να προσπαθήσω να αντιληφθώ, να νιώσω και να ονομάσω, πέρα από τα όρια της έμφυλης διαφοράς¹ ». Με αυτήν τη θέση, δράττομαι, να αναφερθώ στις σύγχρονες ταυτότητες των φύλων, προσπαθώντας να άρω από πάνω μου οποιαδήποτε τυποποιημένη, στερεοτυπική ταυτότητα της εποχής.

Η έμφυλη ταυτότητα αναφέρεται στον αυτοπροσδιορισμό και την αντίληψη των ατόμων σε σχέση με το φύλο ή τη έμφυλη τους ομάδα. Περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και βιώνουν το φυλετικό τους υπόβαθρο και την κοινωνική και πολιτισμική σημασία που τους αποδίδεται. Η ταυτότητα αυτή, είναι μια πολύπλευρη κατασκευή που επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών εμπειριών, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των κοινωνικών κανόνων και του ιστορικού πλαισίου.

Υπερβαίνει τα φυσικά χαρακτηριστικά και επεκτείνεται στη σφαίρα της προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας. Περιλαμβάνει την αίσθηση του ανήκειν και της σύνδεσης με μια συγκεκριμένη ομάδα και τις συναφείς πολιτιστικές πρακτικές, παραδόσεις και αξίες. Για ορισμένα άτομα, η έμφυλη ταυτότητα μπορεί να αποτελεί κεντρική πτυχή της αυτοαντίληψής τους, ενώ για άλλα μπορεί να είναι ένα πιο περιφερειακό ή ρευστό μέρος της ταυτότητάς τους. Ένα σημαντικό μοντέλο για την κατανόηση αυτής, είναι το μοντέλο ανάπτυξης της έμφυλης ταυτότητας που πρότεινε ο ψυχολόγος William Cross². Το μοντέλο αυτό περιγράφει διάφορα στάδια από τα οποία μπορεί να περάσουν τα άτομα κατά τη διαδικασία ανάπτυξης και κατανόησης της ταυτότητάς τους. Αναγνωρίζει ότι η προ αναφερθήσα, δεν είναι ένα σταθερό ή στατικό κατασκεύασμα, αλλά μάλλον εξελίσσεται και αναπτύσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η εν λόγω διαμόρφωσή της, επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικοποίησης, των αλληλεπιδράσεων με άλλους και της έκθεσης σε πολιτιστικές αναπαραστάσεις. Η οικογένεια, οι συνομήλικοι, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η κοινωνία στο σύνολό της συμβάλλουν στην οικοδόμηση της φυλετικής ταυτότητας. Τα μηνύματα και τα

¹ Πωλ Μπ. Πρεθιάδο, «Είμαι το Τέρας που σας μιλά, Αναφορά σε μια Ακαδημία Ψυχαναλυτών», Μτφ.: Αναστασία Μελιά Ελευθερίου, σελ. 41, αντίποδες, Σεπτέμβριος 2022

² William E. Cross, "Shades of Black: Diversity in African American Identity Paperback", December 18, 1991

στερεότυπα σχετικά με το φύλο και τις έμφυλες ομάδες που μεταφέρονται μέσω αυτών των διαύλων μπορούν να διαμορφώσουν τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις των ατόμων σχετικά με τη δική τους ταυτότητα.

Ο Μισέλ Φουκώ, Γάλλος φιλόσοφος και κοινωνικός θεωρητικός, συνέβαλε σημαντικά στην κατανόηση της εξουσίας, της γνώσης και των κοινωνικών θεσμών, το έργο του παρέχει πληροφορίες για το πώς οι δομές εξουσίας επηρεάζουν την κατασκευή του φύλου και διαμορφώνουν την κατανόηση της ταυτότητας. Η έννοια της "βίο-εξουσίας" του αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι σύγχρονες κοινωνίες κυβερνούν τα άτομα όχι μόνο μέσω ρητών νόμων αλλά και μέσω της ρύθμισης των σωμάτων και των συμπεριφορών τους. Στο πλαίσιο των έμφυλων ταυτοτήτων, το έργο του Φουκώ είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές νόρμες και οι θεσμοί συμβάλλουν στην κατασκευή και τη ρύθμιση του φύλου.

Μια βασική πτυχή της ανάλυσης του, είναι η διερεύνηση των λόγων και του τρόπου με τον οποίο αυτοί διαμορφώνουν την κατανόηση της πραγματικότητας. Οι λόγοι είναι συστήματα γνώσης και γλώσσας που καθορίζουν και κατηγοριοποιούν διάφορες πτυχές της ζωής μας. Όσον αφορά το φύλο, ο ίδιος θα υποστήριζε ότι οι κοινωνικές νόρμες και προσδοκίες γύρω από τον ανδρισμό και τη θηλυκότητα κατασκευάζονται και διαιώνίζονται μέσω των λόγων που βρίσκονται σε θεσμούς όπως η οικογένεια, η εκπαίδευση, τα μέσα ενημέρωσης και η ιατρική. Στο μεταγενέστερο έργο του, ιδίως στην "Ιστορία της σεξουαλικότητας", ο Φουκώ εισήγαγε την έννοια της "βίο-εξουσίας" και της "βίο-πολιτικής".

Υποστήριξε ότι οι σύγχρονες κοινωνίες δεν ρυθμίζουν μόνο τα άτομα αλλά και τους πληθυσμούς, και αυτή η ρύθμιση επεκτείνεται σε θέματα σεξουαλικότητας και φύλου. Η ρύθμιση των ταυτοτήτων φύλου γίνεται ένας τρόπος για τους εξουσιαστές να διαχειρίζονται και να ελέγχουν τους πληθυσμούς. Ο Φουκώ ενδιαφερόταν για το πώς η σεξουαλικότητα και το φύλο είναι συνυφασμένα με τις σχέσεις εξουσίας και πώς ορισμένες σεξουαλικές ταυτότητες και πρακτικές παθολογικοποιούνται ή κανονικοποιούνται από τους λόγους της εξουσίας³. Συζήτησε επίσης την ιδέα του "πειθήνιου σώματος"⁴, δίνοντας έμφαση στο πώς οι κοινωνικές προσδοκίες διαμορφώνουν τα σώματα και τις συμπεριφορές των ατόμων. Στο πλαίσιο του φύλου, αυτό σημαίνει ότι οι νόρμες γύρω από το πώς οι άνδρες και οι γυναίκες πρέπει να συμπεριφέρονται, να φαίνονται και να εκφράζονται συμβάλλουν στη διαμόρφωση των ταυτοτήτων φύλου. Το φύλο, σύμφωνα με τον Γάλλο θεωρητικό, δεν είναι μια σταθερή ή φυσική κατηγορία αλλά μια κοινωνική κατασκευή που παράγεται και διατηρείται μέσω των σχέσεων εξουσίας.

Όσον αφορά τα intersex άτομα, αποτελούν μια διαφορετική και συχνά παρεξηγημένη ομάδα στην κοινωνία. Γεννιούνται με φυσικά χαρακτηριστικά

³ Foucault Michel, "Ιστορία της Σεξουαλικότητας. Τ.1 Η δίψα της Γνώσης", ΡΑΠΠΑ, Αθήνα, 1982

⁴ Foucault Michel, "Επιτήρηση και Τιμωρία. Η Γέννηση της Φυλακής", Ράππα, Αθήνα, 1989 (σελ 183 – 184)

φύλου που δεν ταιριάζουν στους τυπικούς ορισμούς του αρσενικού ή του θηλυκού. Αυτό συμβαίνει λόγω ποικίλων φυσικών βιολογικών παραλλαγών, όπως διαφορές στα χρωμοσώματα, στις ορμόνες ή στην ανατομική ανάπτυξη. Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι η αναγνώριση της ποικιλομορφίας εντός της intersex κοινότητας. Οι διαφυλικές παραλλαγές δεν είναι ομοιόμορφες-περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα εμπειριών και ταυτοτήτων. Τα intersex άτομα μπορεί να ταυτίζονται ως άνδρες, γυναίκες, μη δυαδικά ή με άλλη ταυτότητα φύλου. Οι εμπειρίες τους σχετικά με το φύλο και τη σεξουαλικότητα είναι τόσο μοναδικές όσο και οι εμπειρίες οποιουδήποτε άλλου ατόμου και είναι ζωτικής σημασίας να σέβονται και να επιβεβαιώνουν τα αυτοπροσδιοριζόμενα φύλα τους. Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση είναι το κλειδί για την προώθηση της συμμετοχικότητας και την κατάρριψη επιβλαβών στερεοτύπων και παρανοήσεων. Με την προώθηση της καλύτερης κατανόησης των διαφυλικών παραλλαγών, η κοινωνία μπορεί να αμφισβητήσει τις δυαδικές αντιλήψεις για το φύλο και το φύλο και να κινηθεί προς ένα περιβάλλον με περισσότερη ένταξη και αποδοχή⁵.

Οι σύγχρονες φυλετικές ταυτότητες είναι πολύπλοκες και δυναμικές, αντανakλώντας τη σύνθετη αλληλεπίδραση μεταξύ ατομικών εμπειριών, πολιτισμικών καταβολών και κοινωνικών δομών. Τα τελευταία χρόνια, οι συζητήσεις γύρω από το φύλο έχουν διαφοροποιηθεί, αναγνωρίζοντας την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων και την αλληλεπίδραση που υπάρχει σε αυτές. Επιδιώκοντας με αποτελεσματικό και διακριτικό τρόπο την άρση των «εργασιών» που αντιστοιχούσαν, στο παρελθόν κυρίως, στην εκάστοτε φυλετική ταυτότητα.

Μια εξέχουσα πτυχή των σύγχρονων εκδοχών των ταυτοτήτων είναι η αναγνώριση της φυλετικής ρευστότητας και η απόρριψη των άκαμπτων κατηγοριοποιήσεων. Οι άνθρωποι αμφισβητούν όλο και περισσότερο τις παραδοσιακές έννοιες των ορίων του φύλου και υιοθετούν την ιδέα ότι το φύλο είναι μια κοινωνική κατασκευή. Επιζητούν τη διαφυγή από το καθεστώς της έμφυλης διαφοράς, γνωρίζοντας ενδόμυχα πως η ελευθερία τους δε θα επέλθει άμεσα. Η μετατόπιση αυτή, επιτρέπει στα άτομα να διεκδικήσουν τη δικαιοδοσία τους επί των δικών τους φυλετικών ταυτοτήτων, να περιηγηθούν και να εκφράσουν το φυλετικό τους υπόβαθρο με τρόπους που ευθυγραμμίζονται με τις προσωπικές τους εμπειρίες και πεποιθήσεις. Σε αρκετές περιπτώσεις, η αρχή της «επανατοποθέτησης» δίνεται από την άρση της δυαδικής φύσης του εκάστοτε ατόμου κι ύστερα την αφομοίωση αυτού σε ένα από τα δύο φύλα, χωρίς να ταυτίζεται απόλυτα με κάποιο από αυτά. Σε κάθε περίπτωση το άτομο πιθανόν να επιχειρήσει να καθυστερήσει τη βιολογική του ταυτότητα - φύση και να αφομοιωθεί στο μάγμα της αρρενωπότητας ή της θηλυκότητας. Απεναντίας, η εκκωφαντική άνεση μιας συμβατικής ταυτότητας θα ήταν ικανή να οδηγήσει το άτομο στην απόρριψη όλων των στερεοτυπικών βάσεων που έχει χτίσει από την

⁵ UN – FREE and REAL, INTERSEX_ GREECE, Ενημερωτικό Φυλλάδιο

παιδική του ηλικία και να αντιμετωπίσει τα όποια πολιτικά, γραφειοκρατικά και κοινωνικά σύνορα ανυψώνονται μπροστά του.

Οι σύγχρονες φυλετικές ταυτότητες, συχνά ενσωματώνουν την έννοια της διατομικότητας, η οποία αναγνωρίζει ότι το φύλο διασταυρώνεται με άλλες πτυχές της ταυτότητας, όπως η φυλή, η τάξη και η σεξουαλικότητα. Η προοπτική αυτή αναγνωρίζει ότι τα άτομα μπορεί να βιώνουν ταυτόχρονα διάφορες μορφές διακρίσεων και προνομίων, οδηγώντας σε μοναδικές εμπειρίες και προκλήσεις. Η διατομικότητα υπογραμμίζει τη σημασία της κατανόησης του φύλου ως μέρος ενός ευρύτερου πλαισίου, προωθώντας τη συμμετοχικότητα και τη βαθύτερη κατανόηση της πολυπλοκότητας των ανθρώπινων εμπειριών. Οι πιο πρόσφατοι ορισμοί ταυτοτήτων διαμορφώνονται επίσης από τη δυναμική της εξουσίας και τις κοινωνικές δομές εντός της κοινωνίας. Επιπρόσθετα, η τεχνολογία και η παγκοσμιοποίηση έχουν παίξει ρόλο στη διαμόρφωσή τους. Οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχουν παράσχει χώρους για περιθωριοποιημένες κοινότητες να ενισχύσουν τις φωνές τους, να μοιραστούν εμπειρίες και να αμφισβητήσουν τις κυρίαρχες αφηγήσεις. Αυτό έχει οδηγήσει σε αυξημένη ευαισθητοποίηση και διάλογο γύρω από το φύλο, καθώς και σε ευκαιρίες για αλληλεγγύη και συλλογική δράση. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι οι σύγχρονες φυλετικές ταυτότητες δεν είναι μονολιθικές. Η φυλετική ταυτότητα κάθε ατόμου διαμορφώνεται από τις μοναδικές εμπειρίες, την πολιτιστική κληρονομιά και την ατομική του διαδρομή. Είναι ζωτικής σημασίας να προσεγγίσουμε τις συζητήσεις για το φύλο με ενσυναίσθηση, σεβασμό και προθυμία να ακούσουμε και να μάθουμε από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Να λαμβάνουμε υπόψιν την πολυμορφία των όντων και να μην περιορίζουμε τις ελευθερίες των σωμάτων και των ψυχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ, ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

Η ρευστότητα του φύλου στο χορό αντανακλά μια βαθιά αλλαγή στην καλλιτεχνική έκφραση και στις κοινωνικές αντιλήψεις. Ο χορός, ως μορφή δημιουργικής επικοινωνίας, έχει τη δύναμη να αμφισβητήσει τα συμβατικά πρότυπα των φύλων και να προσφέρει μια δίοδο για τα άτομα να εξερευνήσουν και να αγκαλιάσουν τον αυθεντικό τους εαυτό. Αυτή η ρευστότητα χαρακτηρίζεται από την απομάκρυνση από τις παραδοσιακές δυαδικές έννοιες του φύλου και την αποδοχή του φάσματος των έμφυλων ταυτοτήτων και εκφράσεων.

Ιστορικά, ο χορός χρησιμοποιήθηκε για να ενισχύσει και να ενσαρκώσει καθιερωμένους ρόλους και προσδοκίες των φύλων. Το παραδοσιακό μπαλέτο, για παράδειγμα, παρουσιάζει συχνά άνδρες και γυναίκες χορευτές που συμμορφώνονται με συγκεκριμένα στυλ κίνησης, στάσεις και ρόλους που ευθυγραμμίζονται με το φύλο που τους έχει αποδοθεί. Η γυναικεία παρουσία, ως επί το πλείστον βρίσκεται κάθετη στον άξονά της, η καθετότητα αυτή σηματοδοτεί την ανδρική εξουσία. Παρατηρείται επίσης, έντονη ταλάντωση κι αλλαγή επιπέδων σε σχέση με τις ανδρικές κινησιολογίες, γεγονός που άρει τις στερεοτυπικές θέσεις του φύλου και προβληματίζει για το ποια η σταθερά και η διαρκώς μεταβαλλόμενη θέση τους⁶. Ωστόσο, ο σύγχρονος χορός ξεφεύγει από αυτούς τους περιορισμούς, αγκαλιάζοντας μια πιο περιεκτική και ποικίλη αναπαράσταση των ταυτοτήτων φύλου. Οι χορογράφοι και οι χορευτές ενσωματώνουν όλο και περισσότερο κινήσεις και αφηγήσεις που υπερβαίνουν τα παραδοσιακά πρότυπα των φύλων, επιτρέποντας μια πιο διαφοροποιημένη και αυθεντική απεικόνιση της ανθρώπινης εμπειρίας. Ο χώρος τόσο της μαθησιακής αίθουσας, όσο και της κοινής εξωτερικής σκηνής, έχει απελευθερώσει τα δεσμά της και πλέον δεν οροθετείται από άνδρες- καβαλιέρους και γυναίκες- ντάμες, αλλά από followers και leaders. Αυτό σημαίνει πως παύουν οι χορευτές να συναινούν στους απαρχαιωμένους περιορισμούς των φύλων, και επεκτείνουν τις θέσεις τους τόσο ως σώματα, όσο και ψυχές. Ο κάθε επιτελεστέος απόκτα τη θέση που αυτός επιλέγει χωρίς να αυτοπεριορίζεται, καθώς οι κινήσεις δεν έχουν πλέον φύλο και σταθερές.

Επιπρόσθετα, θα μπορούσαμε να εκ λάβουμε ως τρανταχτό παράδειγμα αναμείξεων των χορευτικών και βιολογικών ρόλων το τανγκό ως είδος χορού. Το τανγκό, που συχνά θεωρείται ένας παθιασμένος και επιβλητικός χορός ανάμεσα στους παρτενέρ, έχει ιστορικά συνδεθεί με παραδοσιακούς ρόλους και στερεότυπα των φύλων. Ενώ ο χορός ξεκίνησε από τις εργατικές γειτονιές του Μπουένος Άιρες της Αργεντινής, η απεικόνισή του ως κυρίως ανδρικού χορού

⁶ Hanna, J.L. (1988), 'Dance, Sex and Gender. Sings of identity, dominance, defiance and desire' Chicago, The University of Chicago Press (σελ. 172- 176)

αντανεκλά τόσο το ιστορικό του πλαίσιο όσο και τις εξελισσόμενες προοπτικές για τους ρόλους των φύλων στο χορό. Η προέλευσή του οδήγησε στην αντίληψη ότι πρόκειται για έναν κυρίως ανδρικό χορό. Στα πρώτα του στάδια, το τανγκό χορευόταν συχνά μεταξύ δύο ανδρών, αντανεκλώντας την αναλογία ανδρών και γυναικών στις αστικές εργατικές κοινότητες όπου ξεκίνησε. Αυτοί οι αποκλειστικά ανδρικοί χοροί, χαρακτηρίζονταν από ανταγωνιστικά και αυτοσχεδιαστικά στοιχεία, δίνοντας έμφαση στη δύναμη, τη διεκδικητικότητα και την αυτοπεποίθηση. Πολλές χορευτικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο έχουν αγκαλιάσει το τανγκό ως χορό της σύμπραξης, όπου τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες συμβάλλουν εξίσου στη δυναμική και συναισθηματική έκφραση του χορού. Χορογράφοι και ερμηνευτές έχουν διευρύνει τις δυνατότητες του τανγκό, ενσωματώνοντας νέες κινήσεις, ρόλους και αφηγήσεις που αμφισβητούν τα παραδοσιακά πρότυπα των φύλων.

Η εμφάνιση των μη δυαδικών στυλ χορού αποτελεί παράδειγμα αυτής της αλλαγής. Αυτά τα στυλ επικεντρώνονται σε κινήσεις που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα φύλα, επιτρέποντας στα άτομα να εκφραστούν χωρίς να συμμορφώνονται με προκατασκευασμένες αντιλήψεις. Η απελευθέρωση της κίνησης προάγει την αίσθηση της ενδυνάμωσης και της αυτογνωσίας, επιτρέποντας στους χορευτές να επικοινωνήσουν την ταυτότητα φύλου τους με τρόπο που ευθυγραμμίζεται με την εσωτερική τους αλήθεια. Επιπλέον, η ρευστότητα του φύλου στο χορό δεν περιορίζεται μόνο στη χορογραφία.

Η ορατότητα των intersex χορευτών που δεν συμμορφώνονται με το φύλο προκαλεί τα πρότυπα και αναδεικνύει το φάσμα των ανθρώπινων εμπειριών. Η παρουσία τους στις παραστάσεις χορού διαταράσσει τη δυαδική αφήγηση και συμβάλλει στην ευρύτερη αποδοχή των διαφορετικών ταυτοτήτων φύλου. Μέσα από την τέχνη τους, οι χορευτές αυτοί εμπνέουν άλλους να αμφισβητήσουν τους κοινωνικούς περιορισμούς και να αγκαλιάσουν την πλήρη πολυπλοκότητα της δικής τους έκφρασης φύλου. Αντιπροσωπεύει μια μετασχηματιστική εξέλιξη στην καλλιτεχνική έκφραση και την κοινωνική κατανόηση.

3.2 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Στο σημείο αυτό, θα επιχειρήσω να διαπραγματευτώ τις σχέσεις μεταξύ βιολογικού – κοινωνικού φύλου και του χορού, δράττομαι να δώσω τη δική μου εξήγηση – ανάλυση για τις ταυτότητες του φύλου και το κατά πόσο αυτές εξελίσσονται, αντιμετωπίζονται και τοποθετούνται στο χορευτικό πλαίσιο. Ενδιαφέρον επίσης, θα έβρισκα, το εγχείρημα να αποδώσουμε, κατά το ήμισυ, τους κοινωνικούς ρόλους μέσω των χορών και το κατά πόσο αυτοί επιδέχονται εξελίξεως ανά τα χρόνια.

Από τους παρελθοντικούς χρόνους, οι φυλετικές σχέσεις – ρόλοι έχουν συσχετίσει την οργάνωσή τους με παραπλήσιο τρόπο με αυτόν του χορευτικού πλαισίου. Συχνά υποστηρίζεται η άποψη πως οι ανδρικοί χοροί υποδηλώνουν μια στατική αρσενική ωριμότητα και σοβαρότητα. Διχοτομώντας κατά αυτόν τον τρόπο τις χορευτικές δράσεις και ταυτίζοντάς τις με το δυισμό του φύλου, όπως άλλωστε συμβαίνει και κοινωνικά. Συνεπώς, ενώ παρατηρούμε μια βαρύγδουπη αρσενική παρουσία στο χορό, στο αντίρροπο του η γυναικεία παρουσία εμφανίζεται ως συμπληρωματικό στοιχείο, ώστε να επέλθει η ισορροπία στο χορευτικό ζεύγος. Από τις χορευτικές επιτελέσεις συμπεραίνεται ότι το αρσενικό φύλο επιχειρεί να κυριαρχήσει τόσο στο κοινωνικό όσο και στο χορευτικό γίνεσθαι. Σε αντίθεση με τη γυναικεία παρουσία που θεωρείται ότι επιλέγει την έλξη και την ψυχαγωγία του αντίθετου φύλου. Το παραπάνω ως γεγονός, παρατηρείται εύκολα και έντονα, σε όλους τους λατινοαμερικάνικους χορούς ανεξαίρετως. Σε αυτά τα είδη χορού, ο άνδρας- καβαλιέρος, κυριαρχεί του ζεύγους, δίνοντας ο ίδιος στη συνοδό- παρτενέρ του όλες τις απαραίτητες χορευτικές «εντολές» ώστε να υλοποιηθεί η εκάστοτε χορευτική διαδικασία όπως την έχει πλάσει ο καβαλιέρος. Ο ρόλος της γυναίκας- ντάμας, είναι να ακολουθεί πιστά το συνοδό της, κατανοώντας την κάθε κίνηση, βηματισμό που ενεργείται σε αυτήν και για αυτήν. Παραχωρείται στη ντάμα, μόνο η ελευθερία να «στολίσει» την κάθε της φιγούρα, με μικρές κινήσεις ώστε να τις κάνει να φαίνονται πιο θηλυκές, κομψές και με περίσσια χάρη.

Κατά την Hanna, ο χορός είναι ικανός να επικοινωνεί σημασίες, νοήματα για τις φυλετικές σχέσεις. Μέσω αυτού μπορούν να ιδωθούν αισθήματα, έλξη, επιθυμία, εκτίμηση, μέχρι και να γίνει η αρχή της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Τα ποικίλα χορευτικά είδη, αντανakλούν τις ιδιαίτερες ταυτότητες των φύλων. Ο χορός δίνει τη δυνατότητα στον άνδρα να καθρεφτίζει την πολιτισμική του δημιουργικότητα, κι αντίστοιχα η γυναίκα τη φυσική της δημιουργικότητα⁷. Η ίδια συνεχίζει λέγοντας πως ακόμη και η χορευτική απόδοση των κινήσεων στη συγκεκριμένη δράση, καλεί τις γυναίκες να ταυτιστούν με τον έμφυλο ρόλο της γονιμότητας, μέσω κυματισμών στις κινήσεις των χεριών και των γοφών. Από την άλλη μεριά, η αντρική χορευτική βηματολογία είναι πιο περίπλοκη και στιβαρή.

⁷ Hanna, J.L. (1988), 'Dance, Sex and Gender. Sings of identity, dominance, defiance and desire' Chicago, The University of Chicago Press (σελ. 75- 77)

Όσον αφορά το χορευτικό βηματολόγιο, η Freedman ερμήνευσε την κινησιολογία του σώματος διαχωρίζοντας τέσσερις κατηγορίες ανάλυσης, το βάρος, το χώρο, το χρόνο και τη ροή της κίνησης. Στα συμπεράσματά της αναφέρει πως οι εκάστοτε χορευτικές κινήσεις καταδεικνύουν και οριοθετούν τα φύλα των επιτελεστών τους. Μέσω αυτών γινόταν εμφανείς οι διαφορές του φύλου. Ενδελεχώς αναφέρει: «...συγκεκριμένες χορευτικές κινήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους χορευτές και να υποδηλώσουν τη χορευτική κοινότητα στην οποία είναι μέλη. Άλλες κινήσεις είναι κατάλληλες μόνο σε συγκεκριμένες χορευτικές περιστάσεις. Ενώ άλλες καθορίζουν το χορευτικό ύφος του κάθε φύλου. Αυτά τα σημάδια, της διακριτής έμφυλης κίνησης, είναι έκδηλα στο χορευτικό κώδικα ⁸...»

Παίρνοντας ως βάση πως το κοινωνικό φύλο (gender), το βιολογικό (sex) και η σεξουαλικότητα (sexuality), είναι δημιουργήματα κοινωνικό-οικονομικό-πολιτικών παραγόντων, επιχειρούν να εδραιώσουν σταθερές στερεοτύπων ακόμη και στο χορευτικό πλαίσιο. Γεγονός, που αρχίζει να εκλείπει και το ίδιο το πλαίσιο να άρει από μέσα του τους φραγμούς που προστέθηκαν μεταγενέστερα στα θεμέλια του. Επιπρόσθετα η ενασχόληση, η μελέτη κι η διενέργεια πάνω στο χορό, συμβάλει στην κατανόηση των εσωτερικών αντιθέσεων, της κοινωνικής ρευστότητας κι τους διαφορετικούς ρόλους των φύλων. Αφουγκράζεται και ενστερνίζεται τις φυλετικές ταυτότητες και τις ανάγκες αυτών σε όλο το φάσμα τους.

«Ο χορός έχει μαζί με τις άλλες τέχνες, μια ιεραρχία κύρους. Ο κόσμος του χορού είναι μοναδικός ανάμεσα στις άλλες τέχνες, για δύο τουλάχιστον λόγους: πρώτον, γιατί οι γυναίκες αμφισβητούν την κυριαρχία των ανδρών με αποτέλεσμα να δημιουργούν καινούρια στιλ και είδη. Δεύτερον, γιατί η καριέρα ενός επιτελεστή - χορευτή, είναι βραχύβια επειδή το ανθρώπινο σώμα γερνάει και δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις φυσικές ανάγκες που απαιτούνται⁹». Θα τολμήσω να προσθέσω κι έναν τρίτο λόγο, το γεγονός πως οι επιτελεστές – χορευτές έχουν καταφέρει να ρευστοποιήσουν και να φυσικοποιήσουν όλες εκείνες τις σκοτεινές τυποποιημένες σκέψεις που εμποδίζουν το άτομο να απελευθερώσει το σώμα και την ψυχή του.

⁸ Δημόπουλος Κωνσταντίνος, «Διαχρονικές και συγχρονικές διαδικασίες στο "παιχνίδι" κατασκευής της έμφυλης ταυτότητας: χορός και έμφυλος μετασχηματισμός στην κοινότητα Μεγάλων Καλυβίων Τρικάλων Θεσσαλίας», 2017

⁹ Δημόπουλος Κωνσταντίνος, «Διαχρονικές και συγχρονικές διαδικασίες στο "παιχνίδι" κατασκευής της έμφυλης ταυτότητας: χορός και έμφυλος μετασχηματισμός στην κοινότητα Μεγάλων Καλυβίων Τρικάλων Θεσσαλίας», 2017

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Η παρούσα έρευνα, συστάθηκε μετά τους προβληματισμούς που μου δημιούργησαν για αρχή η επιστροφή μου στην μικρή μητρική μου πόλη την Αμαλιάδα. Κι ύστερα, η χορευτική επικαιρότητα με την οποία ήρθα αντιμέτωπη στο χορευτικό φεστιβάλ της Καλαμάτας. Οι τεράστιες διαφορές όσον αφορά την χορευτική αντιμετώπιση και την επιτελεστική δράση, σε σχέση με το φύλο, τα σώματα, τα άτομα και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που αντιμετώπισα ανά τις πόλεις στις οποίες έμενα ή βρισκόμουν, έγιναν οι κινητήριος δύναμη για να αρχίσω να αντιλαμβάνομαι διαφοροποιημένα τα πράγματα.

Αξιοσημείωτη πλέον για εμένα, είναι η κατανόηση και η αποδοχή οποιασδήποτε ρευστής φύσης του σώματος, αφήνοντας ελεύθερα τα άτομα να λειτουργούν με τη φύση που αυτοί επιλέγουν σε κάθε περίπτωση στη ζωή τους. Να νιώθουν πλήρη με τους εαυτούς τους, κι η πληρότητα - ολοκλήρωση αυτή επιτρέπει στα σώματα να αγαπούν τόσο τους ίδιους, όσο και τους επικείμενους συντρόφους τους χορευτικούς ή μη.

Όλα τα παραπάνω, επιχείρησα να τα συνδέσω συνειρμικά με την προσωπική μου εμπειρία πάνω στη ρευστότητα του φύλου, την ελευθερία των σωμάτων και των ψυχών και την μη παραδοχή του δυισμού του βιολογικού φύλου, στην χορευτική επιτέλεση. Βρίσκοντας αρκετά κοινά σημεία, ο χορός έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει τα φυλετικά στερεότυπα και τους κανόνες, παρέχοντας ένα χώρο για την επαναπροσδιορισμό των παραδοσιακών αφηγήσεων. Οι ερμηνευτές μπορούν να διεκδικήσουν και να επανερμηνεύσουν τα πολιτιστικά σύμβολα, αντιμετωπίζοντας τα στερεότυπα κατά μέτωπο ή χρησιμοποιώντας την ανατροπή για να αμφισβητήσουν τις προκαταλήψεις. Αυτή η ικανότητα αποδόμησης και ανακατασκευής των φυλετικών αναπαραστάσεων στο πλαίσιο του χορού συμβάλλει στη ρευστότητα της φυλής, ενθαρρύνοντας το κοινό να αμφισβητήσει και να επανεξετάσει τις προοπτικές του.

Εντυπωσιακή κατά τη γνώμη μου, είναι οποιαδήποτε επιτέλεση παραχθεί ανάμεσα σε σώματα και ανθρώπου που μοιράζονται κοινά βιολογικά (ή και όχι) χαρακτηριστικά. Το ποικίλο φάσμα του βηματολογίου που καλούνται να εκτελέσουν, η δυναμική των σωμάτων, η τρυφερότητα των ψυχών κι η ενέργεια που εκπέμπουν, δε σου αφήνουν το περιθώριο να οριοθετήσεις το φύλο του εκάστοτε παρτενέρ.

Εν κατακλείδι, οι σύγχρονες ταυτότητες του φύλου είναι πολύπλευρες και εξελίσσονται. Η εξέλιξη αυτή, εν δυνάμει, επηρεάζει τον καθένα από εμάς. Αγκαλιάζοντας τις πολυπλοκότητες, προάγοντας τη συμμετοχικότητα και παίρνοντας μέρος σε ουσιαστικές συζητήσεις, μπορούμε να εργαστούμε για μια πιο δίκαιη και ισότιμη κοινωνία που αναγνωρίζει και εξυμνεί την ποικιλομορφία των ταυτοτήτων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Παναγιωτοπούλου, Μ. Ζωγράφου, Π. Μπουρνέλλη, Α. Λυδάκη, «Χοροθεραπεία και Παραδοσιακές Χορευτικές Πρακτικές», Επιστήμη του Χορού Τόμος 3, 2009,

http://elepex.gr/volumes/vol3/Panagiotopoulou_paper.pdf

Δημόπουλος Κωνσταντίνος, «Διαχρονικές και συγχρονικές διαδικασίες στο "παιχνίδι" κατασκευής της έμφυλης ταυτότητας: χορός και έμφυλος μετασχηματισμός στην κοινότητα Μεγάλων Καλυβίων Τρικάλων Θεσσαλίας», 2017

<https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=42758&lang=el#p=14>

Μηχανή του Χρόνου, «Η παράδοση ιστορία του τάνγκο. Ο ερωτικός χορός χορευόταν μόνο από άνδρες και ξεκίνησε από τις φτωχογειτονίες και τους οίκους ανοχής του Μπουένος Άιρες»,

<http://www.mixanitouxronou.gr/giati-tangko-chorevotan-mono-apo-andres-paradoxi-istoria-tou-erotikou-chorou/>

Νίκη Νιώρα, Ρένα Λουτζάκη, Μαρία Κουτσούμπα, Βασιλική Τυροβολά, «Χορός και Θεωρία της Επιτελέσης: Όψεις των Παραστασιακών Πολιτισμικών Πρακτικών. Ανασκοπική Μελέτη», Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό Τόμος 9 (1), 24 – 43, 30 Απριλίου 2011

http://old.pe.uth.gr/hape/images/stories/emag/vol9_1/hape388.pdf

Πωλ Μπ. Πρεθιάδο, «Είμαι το Τέρας που σας μιλά, Αναφορά σε μια Ακαδημία Ψυχαναλυτών», Μτφ.: Αναστασία Μελιά Ελευθερίου, σελ. 41, αντίποδες, Σεπτέμβριος 2022

Foucault Michel, "Επιτήρηση και Τιμωρία. Η Γέννηση της Φυλακής", Ράππα, Αθήνα, 1989

Foucault Michel, "Ιστορία της Σεξουαλικότητας. Τ.1 Η δίψα της Γνώσης", ΡΑΠΠΑ, Αθήνα, 1982

Hanna, J.L. (1988), 'Dance, Sex and Gender. Sings of identity, dominance, defiance and desire' Chicago, The University of Chicago Press

Luc Brisson, «Το Αμφίβολο φύλο», Μτφ.: Νάσος Κυριαζόπουλος, Δ.Φ., Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα 2003

UN – FREE and REAL, INTERSEX_ GREECE, Ενημερωτικό Φυλλάδιο

https://intersexgreece.org.gr/wp-content/uploads/2021/09/UNFE-Intersex_GR-2.pdf

William E. Cross, "Shades of Black: Diversity in African American Identity Paperback", December 18, 1991

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Κωνσταντοπούλου Δήμητρα, Πρόγραμμα DALL- E, Ιανουάριος 2023